

МОЖЛИВІ НАПРЯМКИ ЕСТЕТИЧНОГО ФОРМУВАННЯ ЯХТ-КЛУБІВ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТИПУ

Антоненко Ігор Володимирович

старший викладач

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Анотація: У представленій статті узагальнені основні принципи дизайну інтер'єрів рекреаційних комплексів на воді, які можуть бути застосовані при проектуванні рекреаційних комплексів в структурі яхт-клубів, та виявлено прийоми формування їх дизайну в контексті середовища.

Ключові слова: Яхт-клуб, дизайн, рекреація, ріка, понтон, середовище.

Питання облаштування прибережних територій як архітектурно-містобудівного об'єкта в планувальній структурі міста наразі стають все більш актуальними по всьому світу. Багато практикуючих архітекторів пропонують стабільні, гнучкі альтернативи у вигляді нових або адаптованих «гідро-міст» на воді, використовуючи плавучі платформи, підняті або амфібійні структури та інші рішення для створення та підтримки водних метрополій готелів, вілл, розкішних апартаментів, центрів відпочинку, торгових центрів і навіть полів для гольфу та інших відкритих приміщень [3, с. 166-183]. Важливим чинником формування образу міста є річка. Прибережна та річна архітектура відображають художньо-стилістичні особливості міст на річках, формує «фасад міста» і багато в чому визначає просторово-композиційне рішення набережних. Наразі в крупних містах пострадянського простору спостерігається активне будівництво нових і реорганізація існуючих яхт-клубів, розширення їх функцій і принципів організації, створення так званих рекреаційних яхт-клубів, призначених не тільки для яхтсменів, але і для інших відпочиваючих.

Створення таких яхт-клубів може відігравати значну роль у формуванні прибережної архітектури міста, оскільки його територія є відкритою для городян. Загалом яхт-клуб – громадська чи приватна організація, що об'єднує яхтсменів з стягненням або без щорічних внесків до фонду клубу. Яхт-клуби націлені на збереження та охорону яхт, прав яхтсменів. Комплекс споруд яхт-клубів обов'язково включає елінг, майстерні, причали для швартування та стоянки яхт, механізми для підйому і спуску суден [14, с.1]. Зазначимо, що типологія яхт-клубів рекреаційного типу тільки формується, тому рекомендації до дизайну інтер'єрів рекреаційних комплексів в їх структурі практично відсутні. В той же час існує багатий зарубіжний досвід формування простору рекреаційних комплексів на воді, в тому числі в структурі яхт-клубу.

Незважаючи на різні функції, об'єкти розміщені на воді, мають спільну конструктивну схему, яка представлена двома складовими: плавучою основою і надбудовою. У суднобудуванні подібний тип споруди отримав назву дебаркадер (від франц. *Debarcadere, debarquer* – вивантажувати, висаджувати)

Дебаркадер означає плавучу пристань, а також спеціально обладнане судно або понтон для причалювання до них судів. У суднобудуванні дебаркадер - несамохідне судно на залізобетонній або сталевій основі [6, с. 36].

сучасних плавучих спорудах найчастіше використовується понтонна основа і наступні об'ємно-просторові рішення надбудов: блоки, сфери, сегменти, обтічні форми, призми. Доступність комплектуючих, їх міцність, легкість забезпечують швидке зведення споруд з можливістю утеплення понтона. Завдяки наповненню з м'якої опалубки і спеціальній обробці, споруда може підніматися разом з підняттям рівня води, а завдяки закріпленню за допомогою стовпів (телескопічні палі), залишатися на місці.

На основі проведеного аналізу зарубіжного та вітчизняного досвіду проектування рекреаційних об'єктів, розмішених біля води або на воді у складі сучасних яхт-клубів, наукових джерел [3; 5; 6; 7; 11], виділено ряд принципів, які можуть стати основою розробки концепції дизайну інтер'єру рекреаційних комплексів в структурі яхт-клубів на основі дебаркадера: принцип

всесезонності; принцип поліфункціональності; принцип кліматичної і функціональної відповідності; принцип соціальної доступності; принцип культурно-екологічної відповідності; принцип створення психологічно-комфортного і привабливого простору.

Принцип всесезонності передбачає наявність відповідних рекреаційних об'єктів інфраструктури, які повинні бути включені до складу рекреаційного комплексу яхт-клубу для забезпечення різноманіття можливих комбінацій при виборі видів відпочинку та дозвілля і залучення більшого числа відпочиваючих незалежно від пори року (рис.1).

Принцип всесезонності напряму пов'язаний з *принципом поліфункціональності*, згідно з яким рекреаційні комплекси на території яхт-клубу, представлені громадськими будівлями і спорудами, що включають в себе, в залежності від функціонального призначення, приміщення: адміністративні, клубні, розважальні, для заняття спортом, для тимчасового перебування людей, харчування (ресторани, кафе), торгіві (магазини), освітні (школи навчання вітрильного спорту) та ін. [3; с. 181].

Принцип кліматичної і функціональної відповідності передбачає планування і розподіл функціональних зон інтер'єру з урахуванням природного водного середовища: розміщення всіх технічних зон в середині, а рекреаційних наближено до води [11, с. 142]. Розташування плавучого об'єкту в ситуаційному плані набуває особливого значення у зв'язку з його орієнтацією по сторонах світу, яка передбачає найбільш вигідне використання кліматичних особливостей, зокрема сонячного світла, і відкриває найкращий огляд на навколишнє середовище. Дизайнери й архітектори намагаються розташувати споруду з орієнтацією на південну сторону, щоб задіяти якомога більше сонячного світла всередині будівлі. Це є найважливішим фактором при формуванні комфортного для людини середовища. Також простежується тенденція у плавучих будівлях, скомпонованих уздовж берегової лінії, до композиційно-просторового розташування споруди головним протяжним фасадом до водного пейзажу при досить вузької її ширині.

Принцип соціальної доступності середовища рекреаційного комплексу в структурі яхт-клубів передбачає створення комфортного простору для перебування людей всіх вікових груп на території дебаркадера тобто створення інклюзивного простору. Доступність середовища для всіх груп громадян, включаючи маломобільні групи населення, означає забезпечення безпечного і доступного пересування маломобільних груп населення в приміщеннях комплексу і на території яхт-клубу загалом; наявність пристроїв тактильного орієнтування для інвалідів з порушенням зору та влаштування поручнів уздовж огорожі, пандусів, сходів; місць для інвалідів в громадських туалетах, що повинні бути передбачені на етапі проектування [7].

**Рис. 1. Яхт-клуб на острові Гамільтон (Австралія);
арх. бюро Walter Borda Design, 2009 р.**

Під принципом культурно-екологічної відповідності (збереження культурного ландшафту) треба розуміти впровадження плавучої споруди в середовище без шкоди її екології. Вдалим прикладом такого підходу є проект з реконструкції Одеського яхт-клубу «Отрада» (рис.2), де були враховані умови збереження ділянки «траси Здоров'я» з усіма зеленими насадженнями, а будівництво передбачалося тільки в межах території існуючого яхт-клубу. Реконструйований яхт-клуб, знаходиться в Приморському районі м. Одеси. Ділянка межує зі сходу – з акваторією Чорного моря. Клуб водних видів спорту запроектований в 6 рівнях. Перший рівень являє собою елінги для зберігання човнів або гостьову парковку під час експлуатації човнів. Всі інші поверхи призначені для екіпажів і судновласників: 192 кімнати. До складу клубу

входить спеціалізований виставковий комплекс, ресторан з відкритим літнім майданчиком [12].

Для створення психологічно комфортного і привабливого простору рекреаційного комплексу в структурі яхт-клубу можливим є впровадження різних засобів і прийомів дизайну, що сьогодні широко використовуються для рекреаційних об'єктів, розташованих біля або на воді. Характерними прийомами дизайну для створення комфортного візуального середовища, що відповідає психології сприйняття, є візуальне об'єднання внутрішнього і зовнішнього середовищ за рахунок стирання кордонів між ними; образотворчі прийоми, побудовані на відображенні властивостей води або водних об'єктів в інтер'єрі. Для збереження максимальної відкритості, «прозорості» простору при організації території дебаркадера можливим є створення терас, відкритих просторів з впровадженням прийомів ландшафтного дизайну, формування додаткової рекреаційної площі, орієнтування будівель перпендикулярно лінії берега, зниження поверховості будівель у води.

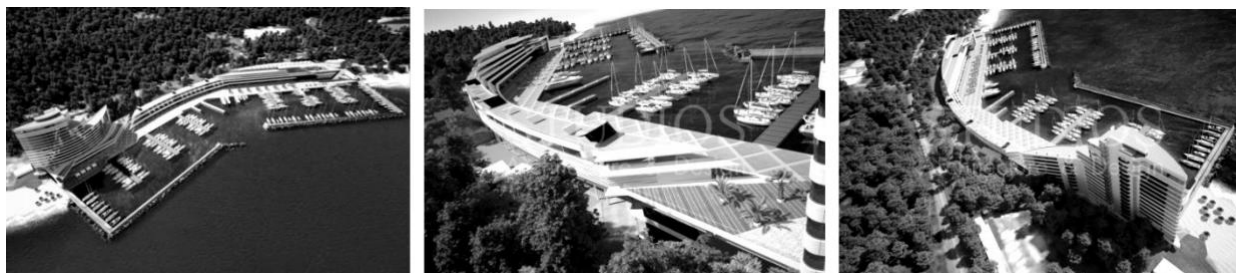

Рис.2. Проект з реконструкції Одеського яхт-клубу «Отрада» від архітектурної компанії «Студіо 3»

Прикладом такого підходу може слугувати проект спортивно-розважального комплексу «Golden Water Warriors & Waterfront Park». Дизайн «Snohetta» пропонує 125-футову високу арену і концертний зал, фасад якого загорнутий в скло, через яке можна побачити затоки міста на східній стороні арени прямо зі своїх місць під час ігор. Фасад будівлі прорізаний вздовж однієї сторони, щоб забезпечити доступ до відкритого трапу, що з'єднує арену з навколишнім громадським простором. А на північ від арени розташована велика

ландшафтна зона площею 45 футів над затокою з вражаючим видом на міст Бей [14].

Враження злиття з навколишнім середовищем за допомогою інтеграції природних і штучних середовищ в інтер'єрі комплексу може відбуватися за допомогою планувальних, композиційних і декоративних засобів [6]:

зменшення кількості глухих стін з переважанням великих площ скління (ресторан «Veranda on the river», підводний готель «Посейдон» та ін.);

застосування різних декоративних прийомів до композиції фасадів та перфорації. Перфорація може використовуватись у дизайні стін, стелі, у вигляді перегородок, а також як декоративний елемент, що закриває труби, технічні люки, радіатори;

використання матеріалів, що володіють властивостями відображення або прозорості (скла, дзеркальних поверхонь, вітражів). Дзеркала або скло виконують головну декоративну роль, додають яскравості та світла, можуть служити головним акцентом в будь-якому інтер'єрі. Дзеркала можуть бути різними за формами: плоскі, опуклі, увігнуті. При проходженні світла через кольорову палітру вітражів досягається особлива атмосфера затишку та святкового настрою. У такому декоруванні один і той же елемент інтер'єру при денному і нічному освітленні буде виглядати зовсім інакше;

використання прямого проникнення води в об'єм будівлі. Може впроваджуватись за допомогою штучного попадання води, або ж проникнення води через скляні поверхні (наприклад, популярна скляна підлога у об'єкта розташованого на водному просторі). Також активно спостерігається застосування наливної декоративної підлоги у внутрішньому просторі.

Широкого використання набули фонтани та водоспади, як пряме проникнення води у інтер'єр. На сьогодні це складна гідротехнічна споруда, яка може бути різних форм та доповнена різними спец ефектами (світло, музика) [4, с. 82].

Рис. 3. Проект еко-готелю на Філіпінах (Nautilus Eco-Resort) [15]

Затребуваними стилістичними напрямками в оформленні внутрішніх просторів будівель на воді є мінімалізм, поряд з раціоналізмом, оскільки в силу простоти своїх декоративних рішень, не відволікають уваги від головного елементу інтер'єру навколишнього водного простору, створюючи для нього нейтральний фон [5, с. 152]. Раціоналізм і мінімалізм відрізняються максимальною простотою і лаконічністю форм, створюючи чистий, насичений світлом простір (наприклад проект еко-готелю на Філіппінах) (рис.3).

Дизайнери також часто вдаються до застосування яхтової тематики в проектуванні плавучих будівель. Вони гармонійно інтегрують прийоми, характерні для яхтового стилю в оформленні плавучих споруд, як вдаючись так і не вдаючись до прямолінійного копіювання його елементів (ресторан «Причал» у Наводницькому парку на Дніпрі і ін.) (рис.4) [9] .

Рис. 4. Інтер'єр ресторану «Причал» у Наводницькому парку на Дніпрі

Ще одним прийомом образного рішення в дизайні інтер'єру будівлі на воді є імітація різних властивостей води, таких, як: прозорість, плавність або плинність, дзеркальність, монохромність тощо. Це може відобразитися як в формоутворенні будівлі, так і в застосованих в ній матеріалах. Проектний образ може виходити з різних фізичних станів води: твердого, рідкого і газоподібного, а також явищ, що викликаються її коливанням (краплі, кола на воді, бульбашки, сплески, хвилі, струменя і т.д.) [1; 6]. Особливий інтерес з

точки зору дизайнерських композиційних рішень викликають різні архітектурні форми, утворені на основі відмінних агрегатних станів води.

Висновки. Узагальнено основні принципи дизайну інтер'єрів рекреаційних комплексів на воді, що можуть бути застосовані при проектуванні рекреаційних комплексів в структурі яхт-клубів, та визначені основні дизайнерські підходи до формування інтер'єру рекреаційного комплексу в структурі яхт-клубів на воді в контексті середовища.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Гельфонд, А. Л., Родина О. А. Типология на границе стихий – архитектура приречных дебаркадеров (на примере Волжского бассейна) / А. Л. Гельфонд, О. А. Родина // АСADEMIA. – 2014. – № 3. – С. 36.

Єжов Д.В. Типологічні особливості рекреаційно-розважальних закладів відпочинку на воді / Д.В. Єжов // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. – Київ: КНУБА, 2003. – Вип. 11/12. – С. 240-246.

Єжов, Д. В. Основи формування архітектури водно-розважальних комплексів: дис... канд. архітектури: 18.00.02 / Єжов Д. В.; Київський національний ун-т будівництва і архітектури. – К., 2008. – 185 с.

Зеленкина С.В., «Пруды, каскады, фонтаны, водоемы», СПб.: Вече, 2003. – 176 с. – (Домашний мастер). – ISBN 5-9533-0065-4

Печеник М.Е. Принципы формирования объектов водно-парусного спорта, отдыха и туризма в прибрежных зонах акваторий: диссертация ... кандидата архитектуры: 05.23.21 / Печеник М. Е.; [Место защиты: Нижегородский государственный архитектурно-строительный университет], 2016. – 179 с.

Полякова, А.Б. Акваморфологические аспекты в архитектуре / А.Б. Полякова //Архитектон: Известия вузов». – 2010. – № 30 (Прил.) // [Электронный ресурс] –Режим доступа: http://book.uraic.ru/project/conf/txt/005/archvuz30_pril/051/051.htm

Родина, О.А. Особенности формирования современных общественных пространств на воде (на примере пирсов) / О.А. Родина // Сборник трудов аспирантов, магистрантов и соискателей. Архитектура. Социально-гуманитарные науки. Том 2. – Н. Новгород: ННГАСУ, 2015. – С. 99–103.

Родионовская И.С., Шахова М.Е., Кочеряев С.А. Объекты водной рекреации, туризма и спорта в прибрежных зонах мегаполисов // Сб. тр. Междунар. науч. конф. М., 19 – 21 октября 2011. – С. 251-253.

Ресторан «Причал» // [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<https://topclub.ua/kiiev/place-prichal/photos.html>

Троицкий В.В. О проблемах развития яхтенного туризма в Украине и путях её решения. Труды Межд. конф. «Проблемы устойчивого развития приморских городов» / В.В. Троицкий. Севастополь: Аквавита. –2002. – С. 140 – 143.

Шумская О. Р. Принципы формообразования жилья на воде: историко-культурный и экологический подходы: диссертация ... кандидата : 17.00.06 / Шумская О. Р.;[Место защиты: Московский государственный художественно-промышленный университет им.С.Г.Строганова].- Москва, 2015. – 227 с.

Яхт-клуб «Отрада», Одесса // [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<http://studios.od.ua/proektirovanie/projects-house-odessa/obshhestvennye-obekty/yaht-klub-otrada-odessa.html>